

नगरपालिका-निर्वाचनको नियम

१. नगरपालिकाले साधारण निर्वाचन हुने २ महिनाअगावै निर्वाचनको निमित्त एक निर्वाचन अफिसर नियुक्त गर्नु।
२. (क) निर्वाचन अफिसरले निर्वाचन हुने १ महिनाअगावै जुन जुन वडामा निर्वाचन हुने हो, सो सो वडामा मताधिकारीहरूको छुट्टाछुट्टै फिस्ति तैयार गर्नु।
(ख) फिस्तिमा मताधिकारीहरूको नाम, घर, वतन, बाबु बाजेको नाम लेख्नु।
३. जुनै मताधिकारीको नाम जुनै वडाको फिस्तिमा देाहरिन वा आर्को वडाको फिस्तिमा समेत पर्न हुँदैन।
४. मताधिकारीको नामनमेसीको फिस्ति १० दिनसम्म सर्वसाधारणले देख्न पाउने गरी जुन जुन वडाको फिस्ति हो, सोही-सोही वडामा नगरपालिकाले तोकिएको ठाउँ ठाउँमा राखिदिनु।
५. (क) मताधिकारीहरूको नामनमेसीको फिस्तिको नक्कल कसैले लिन चाहेमा मनाजीव मोलमा बिक्री गर्न या सार्न चाहेमा नगरपालिकाले केही दस्तुर लिई सार्न दिन पनि हुन्छ।
(ख) बिक्री गरेमा या नक्कल सार्न दिएमा लिएको रकम नगरपालिकाको आयदानी बाँध्नु।
६. दफा ४ मा लेखिएको फिस्ति जारी भएको १० दिनभित्रमा जुन नागरिकले निर्वाचन अफिसरछेउ देहायमा लेखिएका उजुर गर्न हुन्छ।
(क) नगरपालिकाको एनअनुसार मत दिन पाउने कसैले आफ्नो नाम आफ्नो वडाको मताधिकारीको नामनमेसीको फिस्तिमा छुट्टो भनी आफैले वा आफ्नो वारीसद्वारा लिखित दिएको उजुर।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) नगरपालिकाको ऐनअनुसार मन दिन नपाउने कसैको नाम कुनै वडाको फिरेस्तमा देखिएको भनी गरेको उजुर ।

दफा ६ बमोजिमको उजुर परेमा निर्वाचन अफिसरले सो दफामा लेखिएको म्याद सकिएपछि ३ दिनसम्म यस्ता उजुरको नकल सर्वसाधारणले हेर्न पाउने गरी नगरपालिका र जुन जुन वडाको फिरेस्त बारे परेको हो, सो वडा वा नगरपालिकाले तोकिएको ठाउँमा राखिदिनु ।

दफा ७ बमोजिम कर्दाई गरी सकेपछि त्यसको ७ दिनभित्रमा निर्वाचन अफिसरले जाँच बुझ गरी मनाधिकारीहरूको फिरेस्तमा अदल बदल गर्नुपर्ने ठहराए चाहिंदो अदल बदल गर्नु र सो फिरेस्त सर्वसाधारणले हेर्न पाउने गरेर जुन जुन ठाउँमा माथि दफा दफामुताबिक राख्नु पर्ने हो, रखाउनु ।

(६) (क) उजुर परेर नगरपालिकाले सच्याएकोमा सो उजुर नपरे वा नसच्याएमा दफा ४ बमोजिम प्रकाशित भएको फिरेस्त त्यो निर्वाचनको निमित्त अन्तिम ठहर्छ । अन्तिम फिरेस्त निर्वाचनको कमसेकम १० दिनअघि तैयार भै प्रकाश हुनुपर्छ ।

(ख) मनाधिकारीहरूको अन्तिम फिरेस्त निर्वाचनको १० दिनअघि नै नगरपालिकाको अड्डामा र निर्वाचन हुने वडाको तालिकाको ठाउँमा समेत राख्नुपर्छ ।

१०. दफा ६ बमोजिमको उजुर सदर तालुकअड्डामा पर्ने आएमा वा सो फिरेस्तमा अधिकारमा भएको नाम छुटेका वा अनधिकारीको नाम परेका सो अड्डालाई शङ्का लागेमा सो फिरेस्त जाँची चाहिंदो अदल बदलसमेत गर्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ ।

११. निर्वाचन नहुँदै कुनै मताधिकार गरेमा वा नगरपालिका ऐनको दफा ७ बमोजिमको बन्देजभित्र परी निजको मत दिने अधिकार फिर्काएमा मताधिकारीहरूको अन्तिम फिरीस्तरबाट निर्वाचनको अगाडि नै निजको नाम काटिदिनु ।
१२. निर्वाचनको मिति, समय र ठाउँ नगरपालिकाले प्रस्तावद्वारा निर्णय गर्नु र सर्वसाधारणलाई थाहा दिनाको लागि अखबार पत्रपत्रिका पनि निकालिदिनु ।
१३. निर्वाचन अफिसरले निर्वाचनको १० दिनअघि नै यो बढावा उम्मेदवार सदस्यले ३ दिनभित्रमा निर्वाचन अफिसरकहाँ दरखास्त हाल्नु भनी सार्वजनिक सूचना निकाल्नु ।
१४. निर्वाचन अफिसरले मताधिकारीहरूको फिरीस्तरमा नाम चढेका नगरपालिका ऐनमुताबिक सदस्य भै चुनिन खोज्ने नागरिकको मात्र दरखास्त लिनु ।
१५. माथि दफा १४ को दरखास्त देहायका कुरा र सोही रीतबमोजिम दिनुपर्छ ।
- (क) दरखास्त आफैले वा आपनु वारीसद्वारा दिनुपर्छ ।
 - (ख) दरखास्तमा कमसेकम सो बढाको १५ मताधिकारीहरूको सहिछाप परेको हुनुपर्छ ।
 - (ग) दरखास्तको साथ रु. ५० धरौट पनि राख्नुपर्दछ ।
 - (घ) कुनै बढाबाद सदस्य हुन चाहने हो, खुलाई लेख्नुपर्दछ ।
 - (ङ) आपछ नाम हुन बढाको नागरिकतामा दर्ता भएको छ, सो र सदस्य हुन मञ्जुरीको कार्यालयतर्फ दिनुपर्दछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१६. कुनै उमेदवार सदस्यले आफ्नो वडाको निर्वाचनमा जम्मा मतको र खण्डको १ खण्ड मत पाउन नसके दफा १५ (ग) बमोजिम निजले राखेको धरोट जफत गरी नगरपालिकाको आमदानी बाँध्नु ।
१७. दफा १३ अनुसार दरखास्त लिने म्याद सकिएपछि निर्वाचन अफिसरले दरखातवाला वा निज वारीसलाई दिन र समय तोकी आफ्नो आफिसमा बोलाउनु र उनीहरूको अगाडि नै दरखास्तमा दफा १५ २ ऐन सुवालअनुसार सबै रीत पुगेको छैन ? जुन वडाबाट खडा हुन खाजेको हो, सो वडामा त्यसको नाम छैन ? सबै कुरा जाँच भुक्त गरी उमेदवार सदस्य हुन केही बाँधा नदेखिए सो हुने निर्वाचनमा खडा हुन इजाजत दिनु । नहुने हो भने कारण खोलाई इजाजत नपाउने भनी लेखेर दिनु र यस्ता दरखास्तवालालाई रु. १ देखि रु. १० सम्म जरिवाना गर्नु ।
१८. हरेक वडाका उमेदवार सदस्य हुन इजाजत पाएका भानिसहरूको नाम पारित बनाई सर्वसाधारणले हेर्न पाउने गरी नगरपालिकाको अड्डामा राखिदिनु र सार्वजनिक सूचना पनि गरिदिनु । अखबार वा कुनै पत्र-पत्रिकामा पनि प्रकाश गरे हुन्छ ।
१९. देहायको कारण परेमा दफा १५ (ग) मुताबिक रहेको धरोट रु ५० निज वा निजको वारीसलाई फिर्ता दिनु ।
- (क) निर्वाचनमा खडा हुन इजाजत पाएपछि कुनै उमेदवार सदस्य निर्वाचन अगाडि नै देहान्त भएमा (ख) दफा (१७) बमोजिम उमेदवार सदस्य हुन इजाजत नपाएकाहरूको ।
२०. (क) कुनै वडामा १ मात्र उमेदवार सदस्य खडा भएमा सो वडामा निर्वाचन गर्न पर्दैन । निजलाई नै नगरपालिकाको सदस्य गराउनु ।

(ख) कुनै वडामा १ मात्र उमेदवार सदस्य खडा भएको रहेछ र चुनाव हुनुभन्दा अगावै निजको देहान्त भएमा दफा १३ अनुसार फेरि सूचना निकाल्नु र त्यस वडाको निर्वाचनका समय पनि दफा (२) बमोजिम थामिदिनु ।

२१. निर्वाचन अफिसरले गरेको फैसलाउपर र निर्वाचनसम्बन्धी विषयमा छुट्टा छुट्टैमा चित्त नबुझनेले ३ दिनभित्र सरकारले मनोनीत गरी गठन भएको विबुनलमा छुट्टा गर्ने गर्नु र विबुनलको फैसला अन्तिम रहनेछ ।

२२. (क) दफा (१७, अनुसार निर्वाचनमा खडा हुन इजाजत पाएपछि कसैलाई निर्वाचनमा हुन अनुकूल नपरेमा दरखास्त फिर्ता दिनु र निजले धरोट राखेको रु. ५० पनि फिर्ता गरिदिनु ।

२३. निर्वाचनको नतिजा प्रकाश भएपछि माथि दफा-दफामुताबिक जफत गर्नुपर्ने धरोटबाहेक अरु फिर्ता गर्नुपर्ने धरोट दरखास्तवाला वा निजको हकदारलाई सकेसम्म चाँडो फिर्ता गर्नु ।

२४. दफा १३ अनुसार सूचना गरेको म्यादभित्रमा कसैको दरखास्त आएन भने फेरि एकपटक ३ दिन म्याद थपिदिन र सूचना पनि निकाल्नु । दोस्रोपटक पनि म्यादभित्र दरखास्त पर्नआएन भने सदर तालुक अड्डामा जाहेर गर्नु र त्यही नगरपालिकाको कुनै नागरिक सो अड्डाबाट यसको खाली ठाउँमा मुर्कर हुनेछ ।

२५. - निर्वाचन गर्ने प्रत्येक वडामा निर्वाचनको कामलाई नगरपालिकामार्फत एक निरीक्षक र अरु मदतलाई चाहिने कर्मचारीहरू खटाउनु त्यसनिर्वाचनमा मत लिनेसम्बन्धी प्रश्नमा निजहरूलाई गराउनु ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ ।

२६. दफा (२५) बमोजिम खटिएका कर्मचारीहरूलाई आफ्नो खटिएको वडाको मताधिकारीहरूको फिरीस्त मताधिकारीहरूले आफ्नो मत प्रकट गर्ने टिकट सो खसाल्ने बाकसहरू अरु आवश्यक कुराहरू दिनु ।
२७. मत दिने टिकटमा नगरपालिकाको निस्सा र वडाको नम्बर लागेको हुनुपर्छ ।
२८. प्रत्येक वडामा जति उम्मेदवार सदस्य निर्वाचनलाई खडा छन्, उति वटा बाकस हुनुपर्दछ । यी बाकसहरू बेग्लाबेग्लै रंगको गर्नु । सो एकएक बाकसमा एक-एक जना उम्मेदवार सदस्यको नाम लेख्नु ।
२९. कुनै उम्मेदवारसदस्यको बाकस कुन रंगको छ, सो निजले बुझ्न आएमा एक हप्ताअगाडि नै निजलाई थाहा दिनु ।
३०. मत खसाल्ने बाकसहरू एक छुट्टै एकान्त ठाउँमा राख्नु । मताधिकारीलाई मत दिन पठाउँदा पनि एक-एक गरी पठाउनु, अरु कसैलाई जान नदिनु ।
३१. निर्वाचनको टिकट लिने ठाउँमा त्यस वडाको उम्मेदवार सदस्यहरू वा निजका वारीसहरूलाई आउन दिन हुन्छ ।
३२. निरीक्षकले चुनाव हुने समयभन्दा वैही अगाडि दफा (३१) बमोजिम आउन दिन हुने मानिसहरूलाई मत खसाल्ने बाकस जँचाई त्यसमा लाहा छाप लगाई ताल्चा मारी दिनु ।
३३. निर्वाचनलाई तोकिएको दिन र समयभित्र त्यस वडाको मताधिकारीहरूको फिरीस्तमा नाम चढेका जुनसुकैलाई पनि सो वडामा मत दिन दिनु ।
३४. मत दिन जानेहरूको नाम, वडा, घर, नं. फिरीस्तमा छ छैन ? सो बमोजिम मिल्दो मिल्दैन, जाँची हेरी उम्मेदवार सदस्यमा निजको वारीसजो कुनै विरोध नगरे मताधिकारीहरूको नामावलीको सूचिमा रेजा लगाई मत दिने टिकट दिनु ।

१५. कुनै मताधिकारीले नबुझेमा यो रङ्गको बाकस यस यसो हो भनी बुझाई दिनु र जसलाई आफ्नो मत दिनु भन्छ, उसैको बाकसमा यो टिकट हाल्नु भनी सम्झाई निजलाई मात्र यी बाकसहरू राखिएको ठाउँमा पठाउनु ।
१६. मत दिने टिकटमा नगरपालिकाको निस्सा, त्यस वटाको नम्बर र निरीक्षकको सहिछापबाहेक अरु केही लेख्न वा लेखिएको हुन हुँदैन । केही लेखिएको रहेछ भने तुरुन्तै निरीक्षककहाँ फिर्ता गरी अर्को टिकट लिनु, नत्र टिकट रद्दी हुन्छ भनी सम्झाई दिनु ।
१७. मत दिने टिकट निर्वाचनलाई तोकिएको समयभर मात्र दिनु । त्यसपछि मताधिकारीहरू आए पनि टिकट बाँड्न हुँदैन ।
१८. निर्वाचनलाई तोकिएको समय सकिएपछि निरीक्षकले निर्वाचन गरेको ठाउँको ठाउँमै उम्मेदवार सदस्यहरू वा उनका वारीसहरू र अरु निर्वाचनको निमित्त खटिएका कर्मचारीहरूको सामुन्ने मत दिन टिकट खसालेको बाकसहरू बिग्रेको टिकटहरू र मताधिकारीहरूको दुवै फिरीस्ट बेगलाबेगलै बन्द गरी छाप लगाई त्यहाँ भएका सबैको सहिछाप गराई निर्वाचन अफिसरकहाँ बुझाउनु ।
१९. निर्वाचन अफिसरले निर्वाचन सकेपछि सबभर चाँडै परेको मत गन्ने मिति समय तोक्यो त्यसको सूचना उम्मेदवार सदस्यहरू वा निजको वारीसलाई दिनु ।
२०. परेको मत गन्दा निर्वाचन अफिसर र निर्वाचनलाई खटिएका निरीक्षक र कर्मचारीहरू उम्मेदवार सदस्यहरू वा उनका वारीसहरू माझ बस्नु तर मत गन्ने काममा भने उम्मेदवार सदस्य वा उनीहरूको वारीसहरू लगाउन हुँदैन ।
२१. कृष्ण रङ्ग मुद्राचिह्न तोकिएको मिति र समयमा निर्वाचन अफिसरले

एक वडाको बाकसहरू र अरु त्यससम्बन्धी पुलिन्डारू एक पटकवा खोल्नु कसकसले कति कति पाए, गिन्ती गरी निर्णय गर्नु।

४२. एक वडाको टिकट अर्को वडामा परेको भए त्यस टिकटलाई गन्नु-पडैन, रद्दी गरी फालिदिनु र कैफियतमा जानु।

४३. नगरपालिकाको निस्सा, वडाको नम्बर र निरीक्षकको सहिष्ठाप नपरेको वा तिनैथोक नभएको वा अरु कुनै केही लेखिएको वा निस्सा लागेका टिकट रद्दी गर्नु। यस्ता टिकटहरू गन्नुपडैन।

४४. दफा ४२ र ४३ मुताबिक निर्वाचन अफिसरले गरेको फैसला अन्तिम ठहरिनेछ। त्यसमा उजुर लाग्दैन।

४५. मत गन्ने काम सकेसम्म एकै दिनमा खतम गर्नु। केही गरी सो दिन खतम हुन नसकेमा अर्को दिनको लागी मूलतबी गरे हुन्छ। त्यसो गर्दा मत बाँकी सबै कागजहरू निर्वाचन अफिसरले लाशदाप मारी त्यहाँ उपस्थित सबै जनाको पनि सहिष्ठाप लगाइराख्नु। केही गरी तोकिएको अर्को दिन पनि सो गन्ने काम खतम नभएमा माथि लेखिएको नियम पुन्याई नसकेसम्म मूलतबी गरे हुन्छ।

४६. निर्वाचनमा आएर केही बेहिसाब भयो भने सदर तालुकअड्डामा उजुर गर्नु।

४७. निर्वाचन अफिसरले निरीक्षकले दिएको मतको कागजको फाँट र बाक्लै पाएको मतको कागज ठीक छ छैन जाँच्नु।

४८. निर्वाचन अफिसरले देशयका कुम्हारहरू पारी निर्वाचनको नतिजा सूचना र अखवार पत्र-पत्रिका द्वारा प्रकाश गर्ने। नगरपालिका र वडा-वडामा यो सूचना राखिदिनु र प्रकाश गर्नुभन्दा ३ दिनअगावै यसको नकल तालुकअड्डामा पठाउँनु।

- (क) त्यस निर्वाचनमा चुनिरका व्यक्तिहरूको नाम ।
 (ख) मत पाएका उम्मेदवार सदस्यहरूको नाम ।
 (ग) हरएक उम्मेदवार सदस्यले पाएका मतको संख्या ।
 (घ) हरएक उम्मेदवार सदस्यको रही गरिएको रतको संख्या ।

४६. निर्वाचनको नतिजाको नक्कल पुनै उम्मेदवार सदस्य वा उसको वारीसले माग्न आफ्मा दिन हुन्छ ।

४७. मत गनि सकेपछि निर्वाचन अपिसाले दस्तुरमाफिक परेको टिकट रही भएको टिकट छुट्टाछुट्टै बन्द गरी लाहाछाप लगाई निर्वाचनको मिति लेखी नगरपालिकामा राख्नु ।

४८. कुनै वडामा कुनै एक उम्मेदवार सदस्यले बहुमत नपाई २ वा २ भन्दा बढ्ता उम्मेदवार सदस्यहरूले बराबर मत पाएमा सो बराबर मत पाउनेहरूलाई राखी नगरपालिकाको सभामा गोला हाली सदस्य ठेगाना गर्नु ।

४९. कुनै नगरपालिकाको सदस्यको स्थान खाली भएमा सो नियमको दफा-दफाको रीत पुऱ्याई सो स्थानको लागी विशेष निर्वाचन गर्नु । तर साधारण निर्वाचन एक महिनाभित्रमा नै हुने बेला भएको भए यस्तो निर्वाचन गरी रहन नपर्ने ।

५०. निर्वाचनसम्बन्धी काममा कसैले कुनै किसिमको बाधा अडकाउ रोक गर्न हुँदैन ।

५१. निर्वाचनको नतिजा प्रकाश नपएसम्म कसैले कति मत पायो भनी कसैलाई थाहा दिन हुँदैन ।

५२. नगरपालिकाको कुनै कर्मचारीले कुनै उम्मेदवार सदस्यको पक्ष ली निर्वाचनमा चेही कार्रवाई गर्न हुँदैन । गरेमा ऐन सवालबमोजिम सजाय हुनेछ । मत दिने अधिकार भएको भएमा आपछ मत सम्म दिन हुन्छ ।

५६ सदर तालुक अड्डाले बढ्ता समयसम्म राख्नु भनेमा बाहेक दफा १४ मा लेखिएको उमेदवार सदस्यको दरखास्तहरू र दफा १ मा लेखिएको दरखास्त परेको भए सो र दफा ५० को पुलिन्दाहरू पनि ३ वर्षसम्म राख्नु । यस्मा कागजहरू ३ वर्ष भित्रमा सदर तालुक-अड्डाको आडरविना कसैलाई हेर्न वा नकल लिन हुदैन ।

५७ कुनै मानिसले देहायमा लेखिएको काम गरेको ठहरिएमा रु. १०० एकसय जरिवाना गर्नु ।

(क) यस नियमविरुद्ध कुनै मताधिकारीका नामको फिरिस्तमा वा अरु कुनै कागजमा अदल बदल गरेमा ।

(ख) निर्वाचन अफिसर वा निरीक्षकको काममा बाधा रोकावट गरेमा ।

(ग) निर्वाचनको काममा खटिएको कसैले विनाइजाजत कसले कसैलाई मत दियो वा कसैले कति मत पायो इत्यादि कुरा अरुलाई थाहा दिएमा ।

(घ) यस नियममुताबिक गरेको सूचना इस्तिहार इत्यादि कसैले च्यातेमा विगारेमा वा हटाएमा ।

(ङ) खटिएका कर्मचारीले यस नियमको कुनै दफामुताबिक गर्न नहुने काम गरेमा ।

(च) नगरपालिकाको कर्मचारीले यस नियमको कुनै दफामुताबिक गर्न नहुने काम गरेमा ।

(छ) छुट्टा नामले मत दिन आएमा वा दिई गएमा ।

५८. निर्वाचनमा कसैले प्रष्ट या अप्रष्ट आफू वा अरु कोही मानिस लगाई कर बसले वा हानि नोक्सानी गर्ने धम्की दिने वा धमकी दिने वा कुनै नोकरि दिने वा नोकरि नदिएमा वा अरु किसिमको अन्याय बक्स दिने जस्ता काम गरेमा कुनै आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ ।

मताधिकारीलाई कुनै उमेदवार सदस्यको पक्षमा मत दिन लगाउन वा निज मताधिकारीले रोजेको उमेदवार सदस्यको पक्षमा मत दिन रोक्न हुँदैन । गरेको ठहर्ने आएमा सदर तालुकअड्डाको तजवीजले रु. १००१ शयसम्म जरिवाना हुनेछ ।

५६. कसैले अर्काको नाम चोरी मत दिन हुँदैन । दिए दफा ५७ (ज) मुताबिक सजाय हुनेछ ।

५७. दफा ५८-५९ मुताबिक मनाई भएको उपायले कोही सदस्य छानिएको रहेछ भने निज छानिएको ठहर्नेछैन ।

५८. दफा ५८-५९ मा मनाइ गरिएको उपायले कुनै सदस्य छानिएको हो भन्ने बेहोराको उजुर रु. ५० । धरौटसाथ निर्वाचन भएको १५ दिन भित्रमा कुनै प्रतिद्वन्दी उम्मेदवार सदस्य वा सोही वडाको १० जना मताधिकारीहरूले सदर तालुकअड्डामा गर्न हुन्छ ।

५९. (क) सदर तालुकअड्डाले सबूद प्रमाण बुझ्ने दफा (५८-५९) बमोजिम गरेको ठहरिएमा त्यस वडाको निर्वाचन रद्दी गरी अर्को निर्वाचन गर्न वा निजको भन्दा कम मत पाउने अर्कोलाई मुकरर गर्न वा जो गर्न उचित ठहराउँछ, सो कारवाइ गर्न नगरपालिकामा आहर पठाउनेछ ।

(ख) बादीले राखेको धरौट पनि फिर्ता गर्न आहर गर्नेछ ।

(६१) दफा ६१ मुताबिक उजुर परेको सदर तालुकअड्डाले सदर नगर वा बादीले राखेको धरौट रु. ५० । जफत गर्नेछ र प्रतिवादीलाई बराबरी मुद्दा खर्च लागेको इर्जाना मनी रु. ५० । सम्म भराई दिनेछ ।

(६४) यस नियमको दफामा दिन भनेको म्याद जरुरत परेमा सरकारबाट बढाउन सक्छ ।

आज्ञाले,

रंक प्रसाद, सेकेटरी—स्थानीय स्वायत्त शासन विभाग.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको छ मात्र लागु हुनेछ ।